

Н. І. Свояк, к.б.н., доцент

Черкаський державний технологічний університет
б-р Шевченка, 460, 18006, м.Черкаси, Україна
SvojakNata@ukr.net

ПОВОДЖЕННЯ З ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ ПРИВАТНОГО СЕКТОРА В МІСТІ ЧЕРКАСИ

Проведено дослідження поводження з твердими побутовими відходами на прикладі міста Черкаси: перевірено відповідність організації сміттєприймальних майданчиків чинним нормативним документам; особливості збору побутових відходів; розглянуто систему роздільного збору; проведено моніторинг вивезення побутових відходів та інтенсивності наповнення контейнерів; розглянуто особливості збору побутових відходів в приватному секторі. В результаті проведених досліджень було розроблено рекомендації щодо покращення системи збору побутового сміття в місті Черкаси.

Ключові слова: тверді побутові відходи, сміттєприймальний майданчик, система роздільного збору відходів, моніторинг вивезення побутових відходів, сміття, полігон.

Постановка проблеми. Для будь-якого міста і населеного пункту проблема видалення або знешкодження твердих побутових відходів (ТПВ) займає найважливіше місце і загострюється з кожним роком. Це обумовлено тим, що, з одного боку, відходи вкрай негативно впливають на навколишнє середовище, його живі компоненти, людину – виробника цих відходів, є джерелом суттєвої екологічної небезпеки та соціальної напруги, а з другого – самі відходи є найбагатшим джерелом вторинних ресурсів [1–3].

Одним із проблемних питань будь-якого населеного пункту, в тому числі й міста Черкаси, є проблема збирання, накопичення, переробки, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення ТПВ. Відходи від споживання населенням продукції в тарі (упаковці) в основному не вилучаються і не переробляються, а потрапляють на полігони та сміттєзвалища, що створює додаткові навантаження на ці об'єкти та зменшує економічний потенціал території.

Метою роботи було розглянути особливості поводження з твердими побутовими відходами приватного сектора на прикладі міста Черкаси; перевірити відповідність організації сміттєприймальних майданчиків чинним нормативним документам; особливості збору побутових відходів; розглянути систему роздільного збору; виявити проблеми та можливі шляхи їх вирішення.

Місто Черкаси складається з двох районів: Соснівський і Придніпровський, кожний із них поділяється на мікрорайони. Методика досліджень – огляд, фотографування, аналіз відповідності сміттєприймальних майданчиків модельних ділянок чинним нормативним документам, затвердженим екологічним розрахункам, перерахунок норм утворення відходів [4–8].

Результати досліджень. Загальні обсяги нагромадження відходів в Україні сягають 30 млрд. тонн. В Україні під відходами зайнято близько 160 тис. га, і це – один із найвищих показників нагромадження відходів у світі. На території Черкаської області накопичено понад 7 млн. тонн твердих побутових відходів, що займають площу 615,51 га.

На території Черкаської області ТПВ захороняються на 21 полігоні ТПВ і 511 сміттєзвалищах. Більшість місць захоронення твердих побутових відходів не відповідають вимогам екологічної безпеки, експлуатація яких здійснюється з грубим порушенням Закону України «Про відходи». У той же час дотримання правил експлуатації сміттєзвалищ має епізодичний характер по всій території області. Їх упорядкування здійснюється в основному у весняний період під час проведення місячника благоустрою населених пунктів. Коштів вистачає лише на приведення стану об'єктів до мінімальних вимог експлуатації (впорядкування обвалування та під'їзних

шляхів, розчищення водовідвідних каналів, ущільнення відходів). На більшості з них відсутні системи екологічного моніторингу. Все це різко погіршує екологічні параметри, робить полігони та сміттєзвалища небезпечними для довкілля та здоров'я населення прилеглих територій.

Більшість міських полігонів ТПВ наближаються до їх переповнення. За даними паспортів місць видалення відходів та результатами перевірки Державної екологічної інспекції в Черкаській області, полігони міст Сміла, Умань та Ватутіне вже переповнені, експлуатація їх неможлива без проведення конкретних заходів по їх реконструкції. Найближчим часом і Черкаський міський полігон вичерпає проектну потужність. Питання розміщення ТПВ набуває все більшої гостроти та потребує вирішення.

В Черкаській області діє Обласна програма поводження з твердими побутовими відходами, спрямована на ефективне вирішення комплексу питань, пов'язаних з поводженням з побутовими відходами. В місті Черкаси діє Програма «Екологія 2009 – 2014».

Використання відходів як вторинної сировини є одним із головних напрямків вирішення проблеми зменшення екологічного навантаження на довкілля області. На Черкащині частково налагоджено систему роздільного збирання ТПВ, зокрема, у м. Черкаси для запобігання потраплянню на Черкаський полігон твердих побутових відходів ПЕТФ-пляшок, встановлено спеціальні контейнери

для їх збору. Зібрані від населення та підприємств використані ПЕТФ-пляшки ЗАТ «Черкасивторресурси» сортують за кольорами, подрібнюють, промивають, сушать та упаковують у м'які контейнери для подальшої передачі на утилізацію іншим підприємствам.

Всього в області 22 суб'єкти господарювання здійснюють збір та заготівлю окремих видів відходів як вторинної сировини (макулатури, склобою, полімерів, гуми, матеріалів текстильних). Найбільше пунктів збору вторинної сировини зосереджено в містах Черкаси, Умань, Канів.

Щодня родина з трьох-чотирьох осіб утворює та викидає в середньому відро сміття. Таким чином, на кожного мешканця, наприклад міста Черкаси, на рік припадає приблизно 100 відер, або 180–220 кг твердих побутових відходів. Найбільша частка припадає на харчові відходи – 32% і папір – 31%, відсів – 11%, скло – 6% (рис. 1). До цієї кількості ТПВ слід додати відходи, що утворюються в магазинах, готелях, на вокзалах, базарах та в інших громадських місцях, їхня кількість становить від 30 до 50 % усіх побутових відходів міста.

З 2000 р. у Черкасах впроваджується роздільний збір твердих побутових відходів. Містом було розроблено і затверджено програму «Чисте місто». За кошти фонду охорони навколишнього природного середовища було закуплено контейнери зеленого кольору з таким логотипом та жовті металеві сітчасті куби для окремого збору ПЕТ-пляшок.

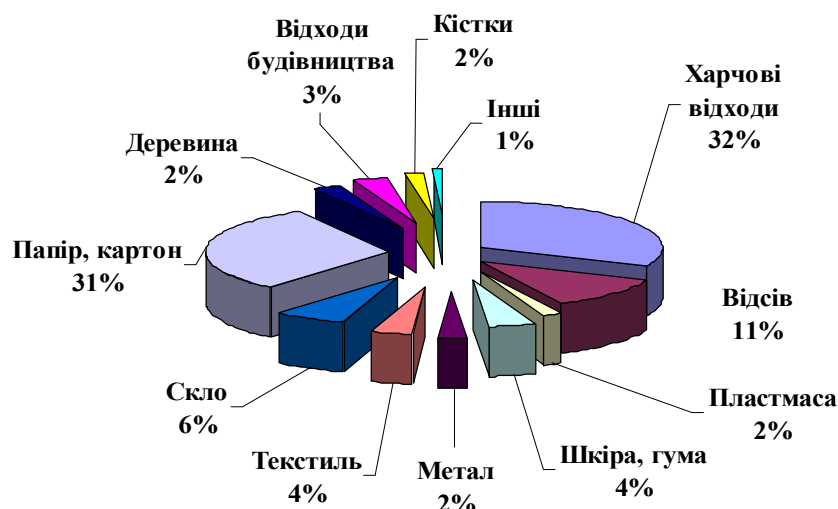

Рис. 1. Морфологічний склад ТПВ на 1 тону відходів

До 2008 р. вивозом сміття в Черкасах займалося лише комунальне підприємство «КАТП-2328». У 2008 – 2010 рр. у місті працювали ще підприємства «ГрінКо» (з центром у столиці), «Українська екологія» (підрозділ «Вулкана») і українсько-німецьке «Ремондіс Україна». «КАТП-2328» було реформоване і стало називатися «Черкаською службою чистоти».

У 2008 – 2010 рр. Придніпровський район обслуговувало підприємство «ГрінКо», Соснівський – «Черкаська служба чистоти», район «Митниця» – «Ремондіс Україна». А «Українська екологія» співпрацювала з приватними або виробничими підприємствами.

На сьогодні в місті Черкаси працюють три підприємства з вивозу сміття: «Черкаська служба чистоти», «Ремондіс Україна», «Українська екологія». «Черкаська служба чистоти» і «Ремондіс Україна» обслуговують приватні й багатоповерхові домоволодіння, виробничі підприємства, «Українська екологія» співпрацює з приватними підприємствами.

Компанія «Ремондіс Україна» працює в Черкасах на умовах субпідряду з березня 2010 р. Всього на обслуговуванні підприємства знаходяться 600 контейнерів, 100 тис. жителів Черкас. В кінці 2010 р. завершився процес створення спільного підприємства з місцевим КП «Черкаська служба чистоти».

Компанія «Ремондіс Україна», що входить до німецької групи «Remondis», продовжує впроваджувати роздільний збір твердих побутових відходів у Черкасах. Німецька група компаній «Remondis» заснована в 1934 р. «Remondis» є одним зі світових лідерів у галузі утилізації твердих побутових відходів, водопостачання та водоочищення. Річний оборот компанії становить 5,6 млрд. євро, в компанії працюють близько 19 тис. співробітників у 26 країнах світу. «Ремондіс Україна» обслуговує 1,5 млн. осіб у семи містах України. В «Ремондіс Україна» працює більше 500 осіб.

У районах міста, що обслуговуються компанією, встановлено 140 нових пластикових контейнерів для роздільного збору загальною вартістю близько 300 тис. грн. Відмітною особливістю контейнерів є спеціальна жовта кришка та інформаційна наліпка. Кон-

тейнери призначені для збору макулатури, скла, металу, ПЕТ-пляшок, Тетра Пак, полімерних матеріалів і пластикового брухту. Нові баки обслуговує сміттевоз «MAN» об'ємом 70 кубів, що майже утричі більше, ніж у «старих» черкаських машин для вивозу сміття. Крім пластикових, автівка забирає сміття із залізних євросмітників та контейнерів з пластиком. На оренду цієї машини щомісяця йде 15–20 тис. гривень, тоді як реальна її вартість 150 тис. євро.

Для окремих складників (макулатура, скло, пластик, метал) передбачений спеціальний контейнер з жовтою кришкою й інформаційною наліпкою. Роздільно зібрані відходи проходять процес сортування на спеціальній ділянці та вже звідти відправляються на вторинну переробку. Вартість такого бака – близько 2000 гривень. А оскільки контейнери перебувають в оренді, щомісячна їх вартість обходиться у 16-20 гривень. Євроконтейнерами «Ремондіс» Черкаси облаштовані на 80%.

Наступним етапом, що покращить ситуацію з прибиранням сміття у місті, планується його сортований збір – відокремлення сухого та мокрого сміття.

В місті Черкаси близько 15 тис. приватних домоволодінь. У цьому секторі здавна була проблема зацікавити населення укладати договір на вивезення ТПВ. І хоча сума була символічна – до 5 грн. на жителя, але населення звикло економити. Як правило, ТПВ виносили в контейнери багатоповерхівок (рис. 2), що призводило до перезаповнювання контейнерів, не розрахованих на додаткових «користувачів», або викидали в лісополоси, паркові зони. Багато людей навіть не підозрюють, що живуть поруч зі сміттєзвалищами (рис. 3).

Станом на 1 січня 2008 р. в місті Черкаси було укладено трохи більше 1 тис. договорів на вивіз сміття з приватних домоволодінь.

Із 1 травня 2009 р. в місті Черкаси як експеримент було запроваджено нову систему вивезення сміття із приватного сектора. Черкаси – друге місто в Україні, де запрацювала така система. Для експерименту був вибраний мікрорайон Дахнівка, але планували запровадити цю систему в усіх мікрорайонах міста Черкаси.

Рис. 2. Сміттєприймальний майданчик біля приватного сектора в мікрорайоні Дахнівка (2010 р.)

Рис. 3. Несанкціоновані сміттєзвалища в м. Черкаси

Кожний житель, замість укладання угод зі спеціалізованим підприємством, купував спеціальний поліетиленовий пакет зеленого кольору для збору побутових відходів і виносив його за визначеним графіком на спеціально відведені місця біля проїжд-жої частини. Пакети забирало комунальне підприємство «Черкаська служба чистоти». Один пакет для збору сміття коштував 1 грн. 82 коп., його місткість – приблизно 15 кг. За попередніми розрахунками, одного пакета вистачало для сім'ї на тиждень. На пакетах зазначалися номери телефонів, за якими жителі могли звернутися з метою вивезення будівельного або негабаритного сміття (меблі, двері тощо), і за окрему плату

вивезти це сміття, оскільки у марковані пакети не можна складувати будівельні відходи, землю та попіл, скло, вибухонебезпечні матеріали, опале листя.

Розроблявся механізм впровадження другого етапу нової системи збору сміття, в результаті якого планувалося поступово перейти до роздільного збору сміття: одні пакети використовуватимуться для пластику, інші – для скла. Відрізнитися ці пакети мали за кольором. Але ця система не була високоефективною. Дехто просто запаковував ТПВ в зелені пакети, не бажаючи розуміти, що у вартість спецпакетів закладено ціну вивозу сміття. Дехто продовжував користуватися старою

схемою – виносити ТПВ на сторону: «С глаз долой – из сердца вон».

Із 15 січня 2012 р. у місті Черкаси було запроваджено нову систему вивезення сміття із приватного сектора. Кожному власнику приватного домоволодіння був переданий безкоштовно контейнер з умовою укладання

договору на вивіз сміття. Вартість вивозу ТПВ – 6,89 грн. Спеціалізовані контейнери (рис. 4) були закуплені за рахунок коштів фонду охорони навколишнього природного середовища. Майже 10 тис. приватних домоволодінь залучилися до цієї програми міста.

Рис. 4. Контейнери для приватних домоволодінь

Вага контейнера – до 15 кг. Максимальне завантаження – 50 кг. Об'єм – 240 л. Сировина – первинна сировина (пластик). Термін придатності (при дбайливому використанні) – 20 років. Передбачене місце для електронного датчика. Кришка закривається безшумно і щільно.

Унікальний номер контейнера відповідає номеру договору з власником будинку. Зображення герба міста нанесене шляхом гарячого тиснення. Напис неможливо стерти. Це допоможе уникнути крадіжок, адже завдяки таким характеристикам легко встановити, що цей контейнер – власність громади міста Черкаси, а також дізнатися, у кого саме його викрали [9, 10].

Для зручності місто розділене на кілька районів. У кожному районі сміття забирається з контейнерів у певний день тижня за графіком:

- район Хімселище (вул. Чайковського, Громова, 14 грудня, Різдвяна, Ватутіна) – понеділок;
- район Зеленої (вул. Ватутіна, Маршала Красовського, Чайковського, Різдвяна) – вівторок;

- район Центральний (вул. Ватутіна, Леніна, Фрунзе, Чорновола) – середа;
- район «Д» (вул. Чорновола, Ватутіна, Чигиринська, Пацаєва) – четвер;
- район «Річкового порту» – площа 700-річчя (вул. Чорновола, Калініна, Добровольського, Ільїна) – п'ятниця;
- район Казбет (від вул. Кірова) – субота;
- Райони Дахнівка і Соснівка – неділя.

Від мешканців приватних домоволодінь на номер телефону 15-56 надходить багато заявок на отримання контейнера. Дзвонять ті, кого під час роздачі баків не застали вдома. Адреси та прізвища тих, хто категорично відмовляється укласти угоду на вивіз сміття і брати контейнер, передано в муніципальну інспекцію. Після складання протоколу їх чекає чималий штраф. Не обходиться і без інцидентів. Іноді мешканці кидають у контейнери будівельне сміття, пісок, цеглу, прикриваючи це побутовим непотребом. Через це під час розвантаження бака виходять з ладу сміттєвози, а подекуди ламаються і самі контейнери. Комунальники звертають увагу жителів на те, що будівельне сміття, легкозаймисті речови-

ни, агресивні кислоти та інші небезпечні предмети кидати в контейнер категорично заборонено. Якщо ж бак буде пошкоджений з вини мешканця, то він змушений буде за нього заплатити. Нині ж усі контейнери роздані людям безкоштовно. Контейнери пронумеровані, а отже, красти їх у сусідів не тільки не етично, але й просто безглуздо. Завдяки цій програмі Черкаси за 2012 р. заощадили майже 12 млн. грн. на прибиранні міста порівняно з 2011 р. Жителі багатоповерхівок отримали покращення ситуації на сміттєприймальних майданчиках, адже контейнери тепер рідко перенаповнені.

Станом на 01.01.2014 р. в місті Черкаси з 15 тисяч приватних домоволодінь охоплені договорами на вивіз сміття близько 12 тисяч. Вартість вивезення ТПВ – 8,60 грн. На сьогодні склалася проблемна ситуація з забезпеченням контейнерами бажаючих укласти договір, оскільки фінансування закупівлі «бусу» через фактори, що не залежать від Черкаського міського комітету. Кошти «зависли» в казначействі в Києві.

Отже, очевидним є прогрес і в свідомості громадян, і в стані навколишнього природного середовища міста Черкаси. В майбутньому влада міста планує запровадити роздільний збір сміття і для власників приватних домоволодінь, заохочуючи їх матеріально. Планується, що за вивіз відсортованих ресурсівних ТПВ населення платити не буде.

В 2014 р. було проведено перевірку вивезення твердих побутових відходів із приватного сектора міста Черкаси. Для зручності місто Черкаси було розділене на модельні ділянки. Модельні ділянки становили райони міста, які були визначені комунальними службами за періодичністю вивезення сміття за графіком. Результати перевірки не показали порушень періодичності вивезення твердих побутових відходів із приватного сектора міста Черкаси.

У ході виконання роботи були виконані дослідження, які показують, наскільки можна розраховувати на населення в цій справі, – і отримали такі результати:

- 31% населення готовий з ентузіазмом брати участь у програмах з вилучення вторсировини з відходів, незалежно від матеріальних стимулів.

- 46% населення схвально ставляться до збирання вторинної сировини і готові брати участь у процесі без матеріального заохочення за умови, що це не буде дуже складно.

- 21% населення ставиться до збирання вторсировини більш або менш недоброзичливо. Ці люди вважають, що такі програми потребують дуже багато зусиль і є справою влади, а не населення, тощо.

- і тільки 2% населення безнадійні: ці люди не хочуть і практично за жодних умов не братимуть участі у програмах.

Загальна кількість опитаних респондентів становила 123 особи. Це були люди різного віку, статі та професійного спрямування.

Слід також відзначити, що сфера поводження з ТПВ – одна з найбільш прибуткових галузей бізнесу у світі, одна з найбільш рентабельних та стабільних. Річний фінансовий обіг у ній перевищує на сьогодні 500 млрд. доларів. В Україні та в Черкасах безпосередньо є великі перспективи досягти високих результатів у цій галузі бізнесу, оскільки є надзвичайно велике поле діяльності.

Висновки. В результаті проведених досліджень було розроблено рекомендації щодо покращення системи збору побутового сміття в місті Черкаси для Черкаського міського виконавчого комітету.

Необхідно привчити населення до обов'язкового цивілізованого роздільного збору ТПВ, встановити на всіх сміттєприймальних майданчиках контейнери різного кольору для паперу (макулатури), пластику, скла, харчових відходів. Щоб контейнери з пластиком не перенаповнювалися, необхідно сплющувати пляшки (будуть займати менше об'єму в контейнері). Також слід встановити окремий контейнер для небезпечних відходів – батарейок, люмінесцентних та енергозберігаючих ламп, використовувати контейнери, обладнані кришками та з пристроєм для відкривання кришки за допомогою ніг.

Папір, пластик, скло, метал слід направляти на вторинну переробку. Це дасть змогу вирішити дві важливі проблеми:

- зменшення навантаження на полігони і сміттєзвалища, внаслідок чого знизяться показники забруднення об'єктів довкілля;

- зміцнення економічного потенціалу територій за рахунок вилучення ресурсоінних відходів, що в умовах існуючої економічної кризи дасть змогу отримати додаткові тенденції розвитку.

Роз'яснювальну роботу з питань поводження з міськими ТПВ треба проводити вже на початковій стадії їх утворення – в квартирах, будинках та інших об'єктах житлово-комунального комплексу. Саме тут має здійснюватися попередня сепарація відходів, без якої ефективна переробка сміття неможлива. Тому пріоритетною задачею при утилізації ТПВ є привчити населення до цивілізованого роздільного збору побутових відходів.

Необхідно пояснити мешканцям приватного сектора щодо обов'язкового укладання ними договору про надання послуг з вивезення побутових відходів та щодо оплати за цю послугу. Провести роз'яснювальну роботу серед населення щодо оплати послуги за вивезення великогабаритних відходів, опалого листя, гілок. Для цього потрібно на території сміттєприймальних майданчиків або безпосередньо на контейнері розмістити інформацію про оплату за послуги з вивезення великогабаритних, ремонтних відходів; телефони служб, які цим займаються; штрафи за порушення роздільного збору відходів і самовільне розміщення великогабаритних, ремонтних відходів, листя на території сміттєприймальних майданчиків.

Світовий досвід показує, що відходи цивілізації та життєдіяльності – це не лише сміття, а й сировина, яку необхідно сортувати, організувати її переробку та ввести в рециклінг. Тільки так можна вирішити проблему зменшення навантаження на полігони та сміттєзвалища ТПВ області.

Список літератури

1. Шевченко Ю. Л. Справочник по санитарной очистке городов и поселков / Ю. Л. Шевченко, Т. Д. Дмитренко. – К. : Будівельник, 1978. – 216 с.
2. Экология города : учеб. пособие / [под ред. проф. В. В. Денисова]. – М. : ИКЦ «МарТ», Ростов н/Д : Издат. центр «МарТ», 2008. – 832 с.

3. Экология города : учеб. / [под ред. Ф. В. Стольберга]. – К. : Либра, 2000. – 464 с.
4. СанПиН 42-128-4690-88 «Санитарные правила содержания территорий населенных мест».
5. Наказ министерства з питань житлово-комунального господарства України від 11.08.2008 № 247 «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації збирання, перевезення, перероблення та утилізації твердих побутових відходів».
6. Наказ державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 17.05.2005 № 76 «Про затвердження правил утримання жилих будинків та прибудинкових територій».
7. Наказ министерства з питань житлово-комунального господарства України від 07.06.2010 № 176 «Про затвердження Методичних рекомендацій з організації збирання, перевезення, перероблення та утилізації побутових відходів».
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 «Про затвердження Правил надання послуг з вивезення побутових відходів».
9. Свояк Н. І. Актуальні задачі вирішення проблеми твердих побутових відходів міста Черкаси / Н. І. Свояк // Актуальні екологічні та агробіологічні проблеми Середнього Придніпров'я в контексті сталого розвитку : матеріали регіональної наук.-практ. конф., (15-16 берез. 2012 р.). – Черкаси, 2012. – С. 152–154.
10. Свояк Н. І. Екологічна оцінка санітарного очищення міста Черкаси / Н. І. Свояк // Биосфера XXI века : матеріали IV всеукр. конф. молодих вчених, аспірантів, магістрів та студентів (2–5 квіт. 2012 р.). – Севастополь : Вид-во СевНТУ. – С. 79–81.

References

1. Shevchenko, U. L. and Dmitrenko, T. D. (1978) Reference book for sanitary cleaning of cities and settlements. Kyiv: Budivel'nyk, 216 p. [in Russian].
2. Ecology of city (2008) In: V. V. Denisov (Ed.). Moscow: MarT, Rostov on Don: MarT, 832 p. [in Russian].

3. Ecology of city (2000) In: F. V. Stolberg (Ed.). Kyiv: Libra, 464 p. [in Russian].
4. Sanitary norms and rules 42-128-4690-88 «Sanitary rules of maintenance of territories of inhabited places». [in Russian].
5. The order of ministry on problems of housing and communal services of Ukraine from 11.08.2008 № 247 «About the approval of Methodical recommendations on organization of collection, transportation, remaking and utilization of hard domestic wastes» [in Ukrainian].
6. The order of state committee of Ukraine on problems of housing and communal services from 17.05.2005 № 76 «About the approval of rules of maintenance of the inhabited houses and territories near a house» [in Ukrainian].
7. The order of ministry on problems of housing and communal services of Ukraine from 07.06.2010 № 176 «About the approval of Methodical recommendations on organization of collection, transportation, remaking and utilization of domestic wastes» [in Ukrainian].
8. The resolution of Cabinet of Ministers of Ukraine from 10.12.2008 № 1070 «About the approval of Rules of services rendering on taking out of domestic wastes» [in Ukrainian].
9. Svojak, N. I. (2012). Actual tasks of solving of the problem of hard domestic wastes of Cherkassy. *Actual ecological and agrobiological issues of Middle Dnieper in the context of sustainable development: materials of regional research and practice conference (15-16 March) Cherkassy*, pp. 152–154 [in Ukrainian].
10. Svojak, N. I. (2012). An ecological estimation of sanitary cleaning of Cherkassy. *Biosphere of XXI century: materials of the IV All Ukrainian conference of young scientists, graduate students, master's degrees and students (2–5 April). Sevastopol: SNTU*, pp. 79–81 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 09.07.2014 р.

N. I. Svojak, *Ph.D. (Biology), associate professor*
Cherkasy State Technological University
Shevchenko blvd., 460, Cherkasy, 18006, Ukraine

DOMESTIC WASTE BEHAVIOUR OF PRIVATE SECTOR IN CHERKASY CITY

The study of hard domestic waste behavior on the example of Cherkasy city is undertaken: the accordance of waste grounds organization to effective normative documents, peculiarities of domestic wastes collecting are tested; the system of separate collection is considered; the monitoring of domestic wastes taking out and the intensity of containers filling is conducted; the features of domestic waste collecting in private sector are considered. As a result of undertaken studies recommendations concerning the improvement of the system of domestic waste collection in Cherkasy city are worked out.

Keywords: *hard domestic waste, garbage ground, system of separate waste collection, monitoring of domestic waste taking out, garbage, ground.*